

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Zadanie 25. 2 punkty

Interpretacja odnosi się do obrazu G1. Stańczyk z obrazu G1 jest bowiem Stańczykiem refleksyjnym, roztropnym, zatroskanym – a więc takim, o jakim mówi Tarnowski. Stańczyk z obrazu G2 przyjmuje natomiast pozę błazna.

1 pkt za prawidłowe wskazanie obrazu G1

2 pkt za prawidłowe wskazanie obrazu i właściwe uzasadnienie

Zadanie 26. 2 punkty

Zdający musi wskazać na wyraźny kontrast sytuacji Polaków żyjących w 2-giej poł. XIX w. w Warszawie (a więc pod panowaniem rosyjskim) i Polaków żyjących w Krakowie (czyli w zaborze austriackim). W Warszawie: brak jakichkolwiek swobód, terror symbolizowany jest przez żandarmów i Cytadelę, brak wolności nauki w języku polskim, za czym stoi kurator warszawskiego okręgu szkolnego – Apuchtin.

W Krakowie zupełnie inaczej: dużo swobód politycznych, polska administracja i szkolnictwo, współdziałal w rządzeniu monarchią Habsburgów („teki ministerialne”), własne instytucje życia politycznego i kulturalnego.

1 pkt za wypowiedź niepełną

2 pkt za pełną, poprawną merytorycznie wypowiedź

Zadanie 27. 2 punkty

W roku 1886. Sposób rozwiązania: $1874 + 12 = 1886$. Pierwsza liczba to rok urodzenia Tadeusza Boya-Żeleńskiego, podany w nawiasie. To, że w dwunastym roku życia autor rozpoczął swoje „badania” nad stańczykami dowiadujemy się z tekstu („Nie wyrobiony politycznie, nie wiedziałem w dwunastym roku życia, co jest „kocia muzyka”, co Popiel i co stańczyk”)

1 pkt za właściwe podanie sposobu rozwiązania, ale z błędnym wynikiem

2 pkt za wskazanie prawidłowej daty i podanie prawidłowego sposobu rozwiązania

Zadanie 28. 3 punkty

Mianem „tromtadracja” i „warchoły” określali stańczycy demokratów, ci zaś na stańczyków mówili: „serwilizm, trójlojaliści”. Te epitety padały szczególnie w okresie walki do Sejmu krajowego we Lwowie lub do wiedeńskiej Rady Państwa.

Stańczycy zarzucali demokratom szafowanie obietnicami bez pokrycia (pustymi frazesami) oraz polityczne awanturnictwo (stąd „warchoły”). Demokraci natomiast ostrze swoich zarzutów kładli na przesadną „poprawność polityczną” wobec zaborcy, wręcz służalczość (stąd „serwilizm”)

1 pkt za prawidłową odpowiedź na pierwsze z pytań

2 pkt za prawidłową odpowiedź na pierwsze z pytań i częściowo poprawne wyjaśnienie, będące odpowiedzią na drugie z pytań

3 pkt za prawidłową i pełną odpowiedź na obydwa pytania

Zadanie 29. 3 punkty

Politycznym antenatem stańczyków był Hotel Lambert. Zdaniem Feldmana wspólna dla obydwu ugrupowań była niewiara w demokrację, ufność w skuteczność zabiegów dyplomatycznych, mających podtrzymać sprawę polską na arenie międzynarodowej oraz program pracy organicznej jako antidotum na politykę konspiracji. Różnica między Hotelem Lambert a stańczykami leżała w niuansach polityki dyplomacji. Hotel Lambert stawiał na Francję, stańczycy zaś na Austrię.

1 pkt za prawidłowo wskazanego antenata

2 pkt za prawidłowo podanego antenata i wskazanie tylko wspólnych (lub tylko odrębnych) elementów programu Hotelu Lambert i stańczyków

3 pkt za pełną i poprawną odpowiedź

Zadanie 30. 1 punkt

Sprzeczność dotyczy podawania przez Feldmana daty powstania „Teki Stańczyka”. Wpierw wskazuje on na rok 1868 (kiedy podaje tytuł książki Kalinki „Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta”). Nizej zaś podaje rok 1869 jako datę powstania „Teki Stańczyka” („Jako enfants terribles występują redaktorzy „Przeglądu pol.” w r. 1869 z „Teką Stańczyka”[...]).

1 pkt za wskazanie sprzeczności

Zadanie 31. 4 punkty

Zdający powinien wskazać następujące argumenty uzasadniające tezę:

- rok 1866 to rok klęski Austrii z Prusami w bitwie pod Sadową, której skutkiem były głębokie przeobrażenia ustrojowe w c.k. monarchii (wiedza pozaźródłowa);
- rok 1866 rok powstania „Przeglądu Polskiego” w Krakowie (wiedza źródłowa);
- rok 1866 to rok powstania środowiska późniejszych stańczyków (wiedza źródłowa);
- przewartościowanie założeń polityki ogólnoaustriackiej (wiedza pozaźródłowa)
- przewartościowanie polityki polskiej w Galicji (wiedza źródłowa)
- znaczenie „terapii szokowej” służącej stańczykom na wskazanie pozytywnych dróg rozwoju społeczeństwa i narodu polskiego pod zaborem austriackim (wiedza źródłowa)

1 pkt za poprawne wskazanie jednego argumentu

2 pkt za poprawne wskazanie dwóch argumentów

3 pkt za poprawne wskazanie trzech argumentów

4 pkt za poprawną wypowiedź, zawierającą przynajmniej 4 różne argumenty uzasadniające tezę

Zadanie 32. 3 punkty

„Teki Stańczyka” – był to cykl artykułów drukowanych na łamach „Przeglądu Polskiego”, pisanych przez hr. St. Tarnowskiego, J. Szujskiego i Stanisława Koźmiana. W satyrycznej formie sformułowali oni odejście od romantycznych zasad polityki polskiej i oparcie ich na racjach rozumu.

Obaj autorzy zgadzają się co do faktu, że „Teki Stańczyka” była politycznym pamfletem. Różnią się natomiast w jego ocenie. Feldman, powołując się na opinię Pawła Popiela, uważa „Tekę” za „nutę fałszywą”. Natomiast Chłędowski jest zdania, że: „Teki Stańczyka [była] najznakomitszym pamfletem, jaki nowsza wydała literatura”.

1 pkt za prawidłowe podanie, czym była „Teki Stańczyka”

2 pkt za prawidłowe podanie, czym była „Teki Stańczyka” i wskazanie albo wspólnych, albo różnych elementów występujących w obu źródłach, a dotyczących „Teki Stańczyka”

3 pkt za pełną i poprawną odpowiedź

Zadanie 33. 2 punkty

Wyrażenia uzasadniają tę tezę:

- „rozbiór Polski wziął chrzest misji apostołskiej”
- „jasną gwiazdą lśni despotyzm”
- „Targowicy patriotyzm”

- „Kościuszkę to był wariat, co buntował proletariatu!”
- „król Herod dobroczyńcą był dla sierot”

1 pkt za prawidłowe przytoczenie jednego wyrażenia

2 pkt za prawidłowe przytoczenie więcej niż jednego wyrażenia

Zadanie 34. 2 punkty

„Historyczną nową szkołę” zainaugurował Walerian Kalinka, publikując „Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta”

1 pkt za wskazanie nazwiska Kalinki lub tytułu książki

2 pkt za pełną i prawidłową odpowiedź

Zadanie 35. 2 punkty

Stańczyk z „Wesela” nawiązuje do obrazu G2 „Dzwon Zygmunta” („błazen”). Natomiast dziennikarz Stańczyka odnosi do obrazu G1 „Stańczyk” („wielki mąż”)

1 pkt za częściowo prawidłową odpowiedź

2 pkt za pełną i prawidłową odpowiedź

Zadanie 36. 3 punkty

Stańczyk z „Wesela” operuje tu ironią. Kaduceus, w starożytności symboliczna laska heroldów, pełni tu rolę błazeńskiej laski, za pomocą której Dziennikarz ma przewodzić narodowi. Słowa: „mąć nim wodę, mąć! Rządź!” wskazują, że ów kaduceus ma służyć zatarciu czystości zasad polityki polskiej, jej swoistej relatywizacji.

1 pkt za prawidłowe wyjaśnienie znaczenia słowa „kaduceus”

2 pkt za prawidłowe wyjaśnienie znaczenia słowa „kaduceus” i wskazanie ironicznego kontekstu jego użycia

3 pkt za pełną i spójną wypowiedź, w której zdający określi pojęcie „kaduceus”, wskaże kontekst jego użycia przez Stańczyka z „Wesela” oraz podkreśli ironiczny charakter tej wypowiedzi

Zadanie 37. 3 punkty

Boy – pozytywny

Feldman – negatywny

Chłędowski – apologetyczny

Wyspiański – krytyczny

1 pkt za dwa prawidłowe wskazania

2 pkt za trzy prawidłowe wskazania

3 pkt za cztery prawidłowe wskazania

Zadanie 38. 2 punkty

Stosunek stańczyków do tradycji romantycznej i narodowowyzwoleńczej był krytyczny. Przyczyną było fiasko narodowowyzwoleńskich zrywów Polaków, zwłaszcza klęska powstania styczniowego.

1 pkt za samo wskazanie krytycznego stosunku stańczyków do tradycji romantycznej i narodowowyzwoleńczej

2 pkt za pełną i prawidłową odpowiedź

Zadanie 39. 6 punktów

STAŃCZYK – 1. błazen ostatnich Jagiellonów (rozślawiony poprzez cykl obrazów Jana Matejki oraz poprzez „Wesele” Stanisława Wyspiańskiego). 2. symbol ugrupowania krakowskich konserwatystów 2-giej poł. XIX wieku, będący dla nich uosobieniem

dalekowzrocności politycznej, dla ich przeciwników zaś - uosobienie lojalizmu i błazenady politycznej. 3. nazwa członka ugrupowania stańczyków.

1 pkt za wskazanie jednego kontekstu

2 pkt za wskazanie dwóch kontekstów

3 pkt za wskazanie 3 kontekstów

STAŃCZYCY – potoczna nazwa konserwatystów krakowskich, ugrupowania powstałego w Krakowie w 2-giej poł XIX wieku. Nazwa wzięła się od pamfletu politycznego „Teki Stańczyka”, opublikowanego w 1869 roku w „Przeglądzie Polskim”. Do czołowych polityków tego ugrupowania należeli: Stanisław Tarnowski, Józef Szujski, Stanisław Koźmian. Ich program polityczny opierał się na ugodzie z Austrią, dzięki której za cenę lojalizmu Galicja otrzymała w obrębie monarchii Habsburgów bardzo szeroką autonomię.

1 pkt za niepełną wypowiedź, dającą tylko jedną informację o stańczykach (np. wyjaśnienie genezy ich nazwy)

2 pkt za wypowiedź dającą dwie informacje o stańczykach

3 pkt za pełną wypowiedź, dającą przynajmniej 3 informacje o stańczykach